

Jan Říha ČESKÉ OVOCE

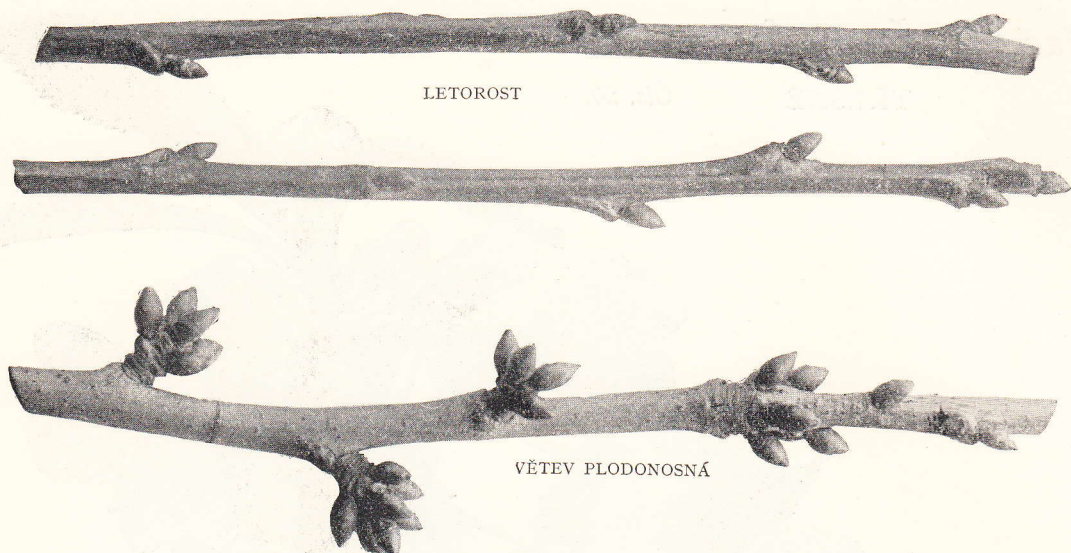
TŘEŠNĚ

Čís. 20.



DÖNNISSENOVA ŽLUTÁ

Dönnissen's gelbe Knorpelkirsche – Bigarreau Doenissen



DÖNISSENOVA ŽLUTÁ

ŽLUTÁ POLOCHRUPKA

Ze žlutých třešní jest tato pěkná i dobrá třešně nejznámější a také nejlepší.

O jejím původu neví se nic. Německé spisy si ji však přivlastňují, tvrdíce, že „snad“ pochází z Gubina (Guben), města dolnolužického; doklady k tomu nejsou.

Kdo a kdy ji k nám přinesl, nelze taktéž zjistiti, že se tak asi stalo již dávno, toho jsou svědky letité, sem tam ve starých třešňovkách, na příklad v Holovousích, se nalézající stromy. Lid ji případně pojmenoval podle barvy „Umrličí panny“, místem je jmenují „Smrtelky“, avšak neprávem, poněvadž jméno to patří obyčejné „Žluté srdcovce“, která jest menší, ne tak úhledná a dobrá.

Hodí se velice k okrase stolu, vyjímá se velmi krásně mezi barevnými plody. K jídlu jest velice chutná a nikdy nečerviví. Nejvíce jest hledána pro svou barvu k zaváření, neztrácí jí při tom a úchovky jsou z ní velice úhledné; na trhu, vkusně mezi jinými vyložena, neodolatelně svádí ke koupi. Jinak nemá pro obchod ceny. Jak se vezme do ruky, již je to na ní znáti a nedá se naprosto nikam posílati, přichází pomačkaná a zhnědlá na místo. Nutno ji trhati za stopky a odnésti na určité místo. K úchovkům se běře, dokud jest ještě poněkud tuhá.

Z důvodů těchto lze ji doporučiti jen k jednotlivému vysazování, v třešňovkách jediný strom stačí, hlavně však v domácích zahradách pro vlastní neb místní spotřebu. V deštích puká jako jiná, ale zato ptactvo po ní tak neslídí jako po barevných, ač ji také nenechává zcela na pokoji.

Daří se v každé půdě, kde třešně mohou vůbec růsti, stromy jsou zdravé, po skloněném vzrůstu a bledě zelených listech ihned znatelné a nepodléhají klovatině. V mládí vyvinují se dosti rychle, rozvětvují se velice hojně v korunu vysokou a širokou, slabé větve se pak sklánějí dolů. Dosahuje při svěžím vzrůstu vysokého stáří. Plodnost počíná brzo, bývá hojná a že v čas květu nezmrzá tolik jako mnohé jiné, mívá každým rokem aspoň něco plodů.

Letorosty narůstají dlouhé a dosti silné, později kratší, jsou na způsob kůže žluté a na slunečné straně nahnědlé, tenká stříbrtitá, odlupující se blána pokrývá je tak, že barva

ta proniká jen skvrnitě a nejvíce jen na zastíněné straně. Vyvstalé, kolmo natrhané, dílem blanou obroubené tečky jsou roztroušeny řídce po celém letorostu.

Štíhle vejčitá, dosti ostře zakončená oka mají hnědé šupiny, odstávají a jsou na patkách krátkých, mírně vysokých, s třemi plochými žebírky, která letorost velmi mírně hranatí.

Květní poupata jsou více baňatě vejčitá, tupěji zakončena, mají šupiny hnědé a sedě obroubené a jsou u spodu letorostu shluklá v pěkné růžice. (Viz obraz.)

Celkový vzhled na jaře rašícího stromu jest jaksi bledě zelený a jest na něm hned znáti, že je to jakási bledá odrůda. Listy bývají po ukončeném vývoji asi 147 mm dlouhé, 67 mm široké, eliptické, do špičky úzce a dlouze zúžené, bledě zelené, dolů skloněné, kraj mají velmi hluboce a ostře dvojmo pilovitý a zoubky končí se malinkými hroty; řapíky mají as 42 mm dlouhé, lehce začervenalé, žlázy na nich nestejně velké, jsou blízko pod čepelí listu.

Příplodní lístky jsou mnohem menší, úzce eliptické, jednotlivě i opak vejčité, kraj mají drobněji jako pila zoubkovaný, řapíky delší, žlázy někdy chybějí a najdou se zcela maličké často až na kraji čepele listu.

Kvete v řídkých, skloněných chomáčích hojně, nikdy však přece tolik, jak odrůdy jiné; poupata jsou v rozpuku bílá až zelenavá a mají bledězelené kalíšky; rozvité květy bývají asi 30 mm široké a z okrouhlých, navzájem se dotýkajících plátků sestaveny. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, k jehož zhotovení bylo použito větve z Chlumce n. Cidl., dostatečně znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu. Plody nejsou veliké, 10 kusů vážívá 63 g, bývají as 21 mm vysoké, 24 × 20 mm široké, u stopky široce, k temeni srdčité zaokrouhlené, jedna strana bývá mírně proláklá, druhá více stlačena, po této se táhne od stopky čára, která se končí rzivou jízvou o maličké jamce na temeni tak zkulaceném, že plod na ně postavití nelze.

Zelené, poměrně silné, 45—48 mm dlouhé stopky vězí v malých, mělkých, s obou stran na kraji proláklých jamkách a připojují se po dvou, také i po třech, na kratičkou, kostrbatou pastopku.

Dosti často bývá až bledounce jantarově žlutá, bělavé píhy a čárky prosvítají slupkou jako sklem; velice jemné, jakoby vyvstalé, jen pod sklem zřetelné tečky jsou roztroušeny dosti hustě, najdou se také jednotlivé plody, které bývají postříknuty drobounkou rzí.

Mdle bělavá, polotuhá, přece však měkká dužnina jest plna bezbarvé šťávy a chuť její jest libě navinule sladká a dobrá.

Černý obraz znázorňuje velikosti plodu přiměřené pecky.

Uzrává mezi 10.—15. červencem a vydrží za příznivého počasí až několik neděl na stromech.

Bláha o ní píše: Roste polobujně, jest nadmíru úrodná, k zasílání se nehodí, jelikož brzo skvrnatí.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem Chrupavka Dönissenova žlutá, čís. 62.

Popisy se nalézají v „Handbuch der Obstkunde“ čís. 47, „Deutsche Obstbauzeitung“ 1907 str. 226, „Deutsches Obstcabinet“ 1855, všude Dönissen's gelbe Knorpelkirsche, Leroy „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 18 Bigarreau Dönissen.

Dále příkládají se jí jména: Smrtelka, Umrličí panna, Bigarreau Jaune de Dochmissen, Big. Jaune de Doenissen, Guigne Jaune de Dochmissen, La Donissen, Bigarella Luteola.



DÖNISSENOVA ŽLUTÁ – *Dönnissen's gelbe Knorpelkirsche.* – *Bigarreau Doenissen.*